

СТАНОВИЩЕ
за дисертационния труд
на докторант Елеонора Тропанкова
„Фразеологизми с опорни думи за ‘домашни животни’“,
по ПН 2.1. Филология, ДП Български език
Научен ръководител: проф. д-р Антони Стоилов

Елеонора Тропанкова е родена на 19 октомври 1987 г. в гр. Гоце Делчев. В периода 2006 – 2010 г. тя следва в Югозападния университет „Неофит Рилски“ – Благоевград и завършва бакалавърската програма на специалност „Българска филология“, а година по-късно (в същия университет) завършва и магистратура „Журналистика“.

През 2022 г. Тропанкова спечелва конкурс за редовен докторант към Катедрата по български език и пише дисертация под научното ръководство на проф. д-р Антони Стоилов. Във времето на докторантурата Елеонора Тропанкова има три статии, които преди това са представени като доклади в научни форуми за студенти и млади учени в Благоевград (през 2023 г. неин доклад печели „Трета награда“). Във Филологическия факултет на Югозападния университет тя води занятия по български език за чужденци. От 2008 г. до днес Тропанкова работи като редактор в БНР – Радио Благоевград.

Дисертацията е с общ обем 273 страници и включва следните основни части: **Глава I** (Увод: с. 5 – 9), **Глава II** (*Структурно-семантичен анализ на фразеологизмите по опорни думи*: с. 10 – 154), **Глава III** (*Изводи*: с. 155 – 184), **Глава IV** (*Приложение*: с. 185 – 262) и **Библиография** (с. 263 – 273).

Глава I е въводителна и накратко посочва *обекта* („фразеологичните единици с опорна дума за ‘домашни животни’“); *целта* („да бъдат анализирани откъм форма, структура и семантика“) и свързаните с нея *задачи*; *подходите* (ономасиологичен и семасиологичен) и *методите* на изследване (дескриптивен и статистически). В тази част са отбелязани повечето от публикуваните досега лексикографски източници и лексиколожки трудове, които разглеждат отделни аспекти на фразеологичните единици в българския език. Основен недостатък тук е, че информацията от този своеобразен преглед на литературата по темата е представена твърде фрагментарно и не става ясно коя от различните теории за същността на фразеологизмите е подкрепена от докторантката и приложена при анализа в дисертационния труд.

Глава II е най-съществена за дисертационния труд, тъй като в нея са представени класификацията и анализът на фразеологизмите с опорна дума ‘домашно животно’ в българския език. Опорните думи са 46, а с тяхна помощ са

образувани общо 1144 фразеологизъма. Класификацията следва азбучния ред на опорните думи (основно съществителни имена, рядко – прилагателни). Към всяка от тях са приведени езиковите единици, в които „опорната дума“ участва. Фразеологизмите се разглеждат в зависимост от тяхната външна (структура) и вътрешна (семантика) форма. Посочва се броят на фразеологичните единици, тяхната продуктивност, броят на лексикалните значения (моно- и полисемантични), отношенията на синонимия, антонимия и др. Изрично е уговорено, че към типичните домашни животни (*агне, бик, коза, кон, куче* и др.) са добавени и опорни думи за животни, които българинът не отглежда специално, но са „неизменна част от домашния му бит в миналото“ (*бълха, мишка, муха и плъх*). Родовите названия (*бивол – биволица, котарак – котка, куче – кучка* и др.) и различните наименования за едно животно (*котка – мачка, пръч – козел* и др.) са разгледани като отделни опорни думи. Всеки от фразеологизмите е класифициран въз основа на синтактичната структура (изречение, словосъчетание, предложно-именно съчетание) и компонентната му конфигурация (оформяне на фразеологизма в зависимост от реда на съставлящите го части на речта). Към всяка от опорните думи са направени обобщения въз основа на класификацията и анализа на езиковия материал.

Основните изводи от изследването са представени в **Глава III**. Посочени са количествени показатели във връзка с: 1) броя на опорните думи (46 съществителни имена), означаващи домашни животни; 2) общия брой на разгледаните фразеологизми (1144); 3) броя на опорните думи, участващи в изграждането на един фразеологизъм; 4) най-продуктивните компонентни структурни модели; 5) синонимията и антонимията в семантиката на фразеологичните единици и др. От изводите се вижда, че сред названията от тематичната група „най-продуктивни за образуване на фразеологични единици“ са опорните думи *куче* (156 фразеологизъма), *кон* (117) и *магаре* (94), а най-малко продуктивни са думите *пръч, шиле* и *юница* (по 1 фразеологизъм). В 88% от всички изследвани езикови единици се включва само по една от думите в тематичния кръг ‘домашни животни’, близо 12% от тях съдържат по две опорни думи. Най-често използваният стилистичен маркер срещу фразеологизмите с опорна дума от разглеждания семантичен тип е *диалектно* (337 пъти). Посочени са най-продуктивните компонентни структурни модели (Г+Пр+СИ+Пр+СИ – „Въртя се като гъска в мъгла“; Г+Пр+ПИ+СИ – „Въртя се като пияна кокошка“).

В **Глава IV** е дадено *Приложение*, в което са включени в азбучен ред всички опорни думи от тематичния кръг ‘домашни животни’ с образуваните от тях фразеологични единици.

Библиографията съдържа общо 147 заглавия на речници, монографии и студии/статии, свързани пряко или косвено с темата за фразеологията (в това число и паремиологията). По-голямата част от трудовете са публикувани на български език.

Общото впечатление за дисертацията на Елеонора Тропанкова е преобладаващо положително. Темата не е разработвана цялостно и поради това е дисертабилна. Авторката е ексцерпирала, класифицирала и анализирала фразеологичните единици в българския език, които съдържат опорна дума, означаваща ‘домашно животно’, и в това е основният ѝ принос. Въпреки че не е посочено изрично, очевидно авторката е следвала схващането на авторите на двутомния „Фразеологичен речник на българския език“ (1974, 1975) за същността на фразеологизмите и поради това към типичните примери е включила и устойчивите сравнения. В общи линии композицията на монографията следва общоприетите изисквания за структуриране на научен труд, но при написването на някои от частите (основно *Увода* и донякъде *Заключението*) е проявена известна небрежност и информацията е откъслечна, непълна. Направените обобщения и изводи са коректни, като акцентът е паднал преди всичко върху количествените показатели, свързани със структурата и семантиката на фразеологизмите. Отделено е място и за примерите със синонимия и антонимия. Като цяло текстът в работата (с малки изключения) следва особеностите на научния стил. В дисертацията не са забелязани следи от плагиатство.

В края ще си позволя да направя и няколко **критични бележки** във връзка с някои недостатъци, неточности и неясноти, които авторката следва да коригира и допълни при евентуално *публикуване* на дисертацията:

1. Наложително е да се включи теоретична част, в която по-обстоятелствено да се представят вижданията на различните автори за същността на фразеологизмите. Това ще обогати книгата и ще даде възможност на авторката да посочи теоретичната рамка, с която се съобразява при характеристиката на езиковия материал. Нужно е също да се обърне повече внимание на семантичните особености на фразеологизмите (това, с което те са най-интересни), за да се получи известен баланс с изводите, отнасящи се до количествените и структурните показатели.

2. Някои от названията за домашни животни, включени в дисертацията, вече са анализирани от други автори в предходни трудове. Коректно е това да бъде отбелязано в съответната част с бележки под линия.

3. Граматични грешки са допуснати при изписването на определителния член във фразеологизмите: *И вълка сит...* вм. *И вълкЪТ сит...*; *Когато вълка се ожени...* вм. *Когато вълкЪТ се ожени...* (с. 13); *Бивола на кавал ще засвири* вм.

БиволЪТ на кавал ще засвири (с. 16); *Натиснал ме бивола* вм. *Натиснал ме биволЪТ* (с. 17); *И бика му теле родил* вм. *И бикЪТ му теле родил* (с. 21) и др.

4. В класификационно-аналитичната част текстът на дисертационния труд е натоварен с излишна информация, тъй като след всяка употреба на фразеологизмите в единични кавички се дава и тяхното лексикално значение. Смятам, че семантиката трябва да придружава фразеологичните единици само при първото им появяване в текста и при илюстрирането на синонимните и антонимните отношения между тях. Семантиката е задължителна и в списъка с фразеологизмите в *Приложението*. Във всички останали случаи повторението е излишно.

5. Извод 3.1.2. (с. 157) от Глава III е неясен.

6. В Библиографията липсва заглавието на труда на Радостина Николова, която изследва в съпоставителен план фразеологизми в българския и гръцкия език (Николова, Р. Фразеологизми с опорни думи, свързани с морето в български и гръцки език. Дисертация. Благоевград, 2025).

Авторефератът е с обем 84 страници и в общи линии предава в сбит вид съдържанието на дисертацията.

Докторант Елеонора Тропанкова е публикувала 3 статии по темата на дисертацията. В две от тях авторката прави структурно-семантичната характеристика на фразеологизмите с опорна дума *куче* и *кон*. В третата обобщава резултатите, свързани езиковия материал от докторантския труд. И трите статии са публикувани в сборници с анонимно рецензиране, издадени в Югозападния университет.

Заклучение:

Дисертацията на Елеонора Тропанкова – „Фразеологизми с опорни думи за ‘домашни животни’“ има своите положителни и отрицателни страни. Въпреки недостатъците, които са поправими преди евентуално бъдещо публикуване на труда, трябва да се отчете, че докторантката е положила сериозен труд да екскерпира, класифицира и анализира фразеологичния материал, а това е приносно за българската лексикология (в частност – българската фразеология). Поради това ще гласувам **положително** за присъждането на образователната и научна степен „доктор“ по 2.1. Филология, докторска програма „Български език“.

Благоевград,
09. 10. 2025 г.

Доц. д-р Лъчезар Перчеклийски

OPINION
on the doctoral dissertation
of PhD candidate Eleonora Tropankova
Phraseological Units with Key Words Denoting ‘Domestic Animals,’
in 2.1. Philology, Doctoral Program: Bulgarian Language
Scientific Supervisor: Prof. Dr. Antoni Stoilov

Eleonora Tropankova was born on October 19, 1987, in Gotse Delchev, Bulgaria. Between 2006 and 2010 she studied at South-West University “Neofit Rilski” in Blagoevgrad, where she obtained a Bachelor’s degree in Bulgarian Philology. A year later, at the same university, she completed a Master’s degree in Journalism.

In 2022, Tropankova won a competition for a full-time PhD position in the Department of Bulgarian Language, where she began working on her dissertation under the supervision of Prof. Dr. Antoni Stoilov. During her doctoral studies she published three scholarly articles, all based on papers first presented at academic forums for students and young researchers in Blagoevgrad. In 2023, one of her papers received the Third Prize.

At the Faculty of Philology, she also teaches Bulgarian as a foreign language, and since 2008 she has worked as an editor at the Bulgarian National Radio – Radio Blagoevgrad.

Her dissertation consists of 273 pages and includes the following main sections: Chapter I – Introduction (pp. 5-9), Chapter II – Structural and Semantic Analysis of Phraseological Units Based on Key Words (pp. 10-154), Chapter III – Findings and Conclusions (pp. 155-184), Chapter IV – Appendix (pp. 185-262), Bibliography (pp. 263-273).

The **introductory** chapter outlines the object of study (“phraseological units with key words referring to domestic animals”), the research aim (“to analyze them in terms of form, structure, and semantics”), and the related tasks, approaches (onomasiological and semasiological), and methods (descriptive and statistical). This section also reviews the main lexicographic and lexicological sources addressing various aspects of Bulgarian phraseology. However, the literature review is rather fragmentary and does not clearly indicate which theoretical model of phraseology the author follows in her analysis.

The **second chapter** forms the core of the dissertation. It presents the classification and analysis of Bulgarian phraseological units containing key words denoting domestic animals. The corpus comprises 46 key words, producing a total of 1,144 phraseological units. The classification follows the alphabetical order of the key words, which are mainly nouns (occasionally adjectives).

For each key word, the relevant phraseological units are analyzed according to their external (structural) and internal (semantic) forms. The author discusses the

productivity of the key words, their polysemy, and the relations of synonymy and antonymy among the expressions.

It is explicitly stated that, in addition to the typical domestic animals (lamb, bull, goat, horse, dog, etc.), key words denoting animals that Bulgarians did not raise intentionally but which were an inseparable part of their household life in the past (flea, mouse, fly, and rat) have also been included. Gender and dialectal variants (e.g. bull - cow, tomcat - cat, dog - bitch) are treated as separate key words. Each unit is classified by syntactic structure (sentence, phrase, prepositional-noun group) and by component configuration (the arrangement of its parts of speech). Summaries and conclusions accompany each key word based on the structural-semantic analysis.

The **third chapter** presents the quantitative results of the research, including: the number of key words denoting domestic animals (46 nouns); the total number of phraseological units analyzed (1,144); the number of key words used in each unit; the most productive structural patterns; relations of synonymy and antonymy.

The most productive key words are dog (156 units), horse (117), and donkey (94), while the least productive are he-goat, lamb, and heifer (one unit each). In 88% of all analyzed expressions, only one key word from the “domestic animals” semantic group is present, while about 12% contain two such words. The most frequent stylistic label is dialectal (337 instances). The most productive structural models include examples such as *Vartya se kato gaska v magla* ‘to wander like a goose in the fog’ (V+Pr+S+Pr+S) and *Vartya se kato piyana kokoshka* ‘to reel like a drunken hen’ (V+Pr+A+S).

The **appendix** lists, in alphabetical order, all key words denoting domestic animals along with the phraseological units derived from them.

The **bibliography** contains 147 titles, including dictionaries, monographs, and studies related directly or indirectly to phraseology and paremiology. Most of the sources are in Bulgarian.

Overall, the impression of Tropankova’s dissertation is predominantly positive. The topic has not been comprehensively developed so far, and therefore it is suitable for a doctoral dissertation. The author has successfully excerpted, classified, and analyzed phraseological units in Bulgarian that include words denoting domestic animals - this constitutes her main scholarly achievement. Although not explicitly stated, the dissertation seems to follow the theoretical framework of the two-volume *Phraseological Dictionary of the Bulgarian Language* (1974, 1975), which explains the inclusion of stable similes among the examples. The composition follows accepted academic conventions, though some sections (especially the Introduction and partially the Conclusion) could be more detailed and cohesive. The conclusions are accurate, focusing primarily on the quantitative, structural, and semantic aspects of the material, while also considering synonymy and antonymy. The writing style is consistent with academic norms, and no evidence of plagiarism was found.

At the end, I will allow myself to make a few **critical remarks** regarding certain shortcomings, inaccuracies, and ambiguities that the author should correct and supplement in case of a possible publication of the dissertation.

1. A more extensive theoretical section should be added, presenting key scholarly perspectives on phraseology and clarifying the theoretical framework guiding the analysis. Greater emphasis should be placed on the semantic characteristics of phraseological units to balance the structural and quantitative findings.

2. Some of the names for domestic animals discussed in the dissertation have already appeared in previous studies, and it is appropriate that they be mentioned in footnotes.

3. There are several grammatical inaccuracies in the use of the definite article within examples (e.g., *I valka sit...* instead of *I valkat sit...*, *Kogato valka se zheni...* instead *Kogato valkat se zheni...*, and others).

4. In the classification and analysis section, the repeated inclusion of lexical meanings after each example is unnecessary; meanings should appear only upon first mention or when illustrating synonymy and antonymy, and obligatorily in the appendix.

5. The conclusion 3.1.2. (p. 157) is unclear and needs revision.

6. The Bibliography lacks the title of the work by Radostina Nikolova, who studies phraseological units in Bulgarian and Greek in a comparative perspective (Nikolova, R. Phraseological Units with Key Words Related to the Sea in Bulgarian and Greek. Dissertation. Blagoevgrad, 2025).

The author's **Abstract** (84 pages) effectively summarizes the content of the dissertation.

Tropankova has published three **articles** related to her research: two provide structural-semantic analyses of phraseological units with the key words *dog* and *horse*, while the third summarizes the broader findings of her dissertation. All three were published in peer-reviewed collections issued by South-West University.

Conclusion

Eleonora Tropankova's dissertation – "Phraseological Units with Key Words Denoting Domestic Animals" – has both positive and negative aspects. Despite the shortcomings, which can be corrected before any potential future publication of the work, it should be noted that the doctoral candidate has devoted considerable effort to excerpting, classifying, and analyzing the phraseological material, and this constitutes a contribution to Bulgarian lexicology, more specifically to Bulgarian phraseology. For this reason, I will vote **positively** for the awarding of the educational and scientific degree of "Doctor" in 2.1. Philology, Doctoral Program: Bulgarian Language.

09.10.2025

Lachezar Perchekliyski